

EUROPA-PARLAMENTET

2004

2009

Mødedokument

ENDELIG
A6-0127/2007

3.4.2007

BETÆNKNING

om reformerne i den arabiske verden: Hvilken strategi skal EU følge?
(2006/2172(INI))

Udenrigsudvalget

Ordfører: Michel Rocard

PR_INI

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	11

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om reformerne i den arabiske verden: Hvilken strategi skal EU følge? (2006/2172(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til Kommissionens og Rådets retningslinjer og strategier over for de forskellige lande i den arabiske verden,
- der henviser til den foreløbige rapport om det strategiske partnerskab for Middelhavsområdet og Mellemøsten, som Det Europæiske Råd vedtog i december 2006,
- der henviser til den europæiske strategi for den arabiske verden, som EU's højtstående repræsentant forelagde i 2003,
- der henviser til Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet "Det bredere europæiske naboskab: en ny ramme for forbindelserne med vores naboer i øst og syd" (KOM(2003)0104), Kommissionens strategidokument om EU's naboskabspolitik (KOM(2004)0373), Kommissionens ændrede forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om almindelige bestemmelser om oprettelse af et europæisk naboskabs- og partnerskabsinstrument (KOM(2004)0628), Kommissionens meddelelse til Rådet om Kommissionens forslag til handlingsplaner inden for rammerne af EU's naboskabspolitik (KOM(2004)0795) og handlingsplanerne for de pågældende lande samt Kommissionens meddelelse om styrkelse af EU's naboskabspolitik (KOM(2006)0726),
- der henviser til de politiske prioriteringer, som det europæiske formandskab for Den Parlamentariske Forsamling for Euro-Middelhavssamarbejdet fastlagde den 21. april 2005, som bl.a. omfattede en intensiveret dialog med parlamenterne i partnerlandene om menneskerettighederne,
- der henviser til de beslutninger, som Den Parlamentariske Forsamling for Euro-Middelhavssamarbejdet vedtog på sine møder den 21. november 2005 i Rabat og den 27. marts 2006 i Bruxelles,
- der henviser til de rapporter om den menneskelige udvikling i den arabiske verden, som De Forenede Nationers Udviklingsprogram (UNDP) offentliggjorde i hhv. 2002, 2003, og 2005, og især til rapporten fra 2004 "Towards Freedom in the Arab World",
- der henviser til sine tidligere beslutninger om Den Europæiske Unions politik for Middelhavsområdet og navnlig beslutningen af 12. februar 2004 om styrkelse af EU's aktioner for menneskerettigheder og demokratisering med partnere i Middelhavsområdet, det femårige arbejdsprogram, der vedtoges på Euro-Middelhavstopmødet den 28. november 2005, og beslutningen af 27. oktober 2005 om nyt skub i Barcelona-processen,
- der henviser til FN-pagten og verdenserklæringen om menneskerettigheder,
- der henviser til forretningsordenens artikel 45,

- der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A6-0127/2007),
- A. der henviser til, at begrebet "arabisk" forstået som en fælles identitet påberåbes af folk og stater i et meget stort geografisk område, der strækker sig fra Maghreb til Den Persiske Golf og omfatter både Machrek og Mellemøsten,
- B. der henviser til, at dette begreb dog har forskelligt indhold, såvel i politisk henseende (i monarkier og arabiske republikker, og sågar inden for Israel og Den Palæstinensiske Myndighed) som i religiøs henseende (sunnimuslimer - herunder også wahabitter - alawier, drusere og shiitter samt kristne tilhørende forskellige trosretninger) og i sociologisk henseende (storbyer, landbrugsområder, bjergegne, nomadefolk), men at der på tværs af grænserne findes nogle fælles parametre,
- C. der henviser til, at den europæiske opfattelse af den arabiske verden generelt er begrænset til bilaterale forbindelser på statsligt eller subregionalt niveau, og at dynamikken i EU's samlede strategi over for den arabiske verden bør forstærkes med udgangspunkt ikke blot i de eksisterende regionale organisationer (Den Arabiske Liga, Golfstaternes Samarbejdsråd, Den Arabiske Maghreb-Union) samt eksisterende organer og strukturer (Euromed, Meda-programmet, associeringsaftaler, den europæiske naboskabspolitik), men også i øget støtte til de ikke-statslige aktører i regionen,
- D. der henviser til, at den strategi for den arabiske verden, som EU's højtstående repræsentant forelagde i 2003, i vidt omfang var konsekvensen af de risici og trusler, der opstod efter terrorattentaterne den 11. september 2001,
- E. der henviser til, at der i Europa er et behov for en bedre og dybere forståelse for de mangefacetterede arabiske samfund og den kulturelle mangfoldighed i den arabiske verden, for at der kan bygges bro over Middelhavet, integrationspolitikken i EU's medlemsstater kan forbedres, og klicheer og fordomme kan bekæmpes,
- F. der henviser til, at omvæltningerne efter den kolde krigs og den bipolare verdensordens ophør både har stimuleret frigørelsestendenserne i de arabiske samfund og visse arabiske regeringers og økonomiske og sociale aktørers ambitioner om at deltage aktivt i globaliseringen og den multipolare verdensorden,
- G. der henviser til, at civilsamfundet og de bærende kræfter i den arabiske verden, som længe har været pålagt tavshed, i stigende grad er kommet til orde og kræver i højere grad at blive hørt og at få større ansvar og mere politisk indflydelse,
- H. der henviser til, at nogle intellektuelle har beskæftiget sig med disse spørgsmål, bl.a. Samir Kassir i "Being Arab" og Guy Sorman i "The Children of Rifaa",
- I. der henviser til, at de tidligere erfaringer med en "arabisk genfødsel" gennem reformbestræbelser stort set er endt i fiaskoer, og at statsnationalismen har været en betydelig hæmsko for enhver bestræbelse på at tilvejebringe arabisk enhed,
- J. der henviser til, at den sluterklæring, som vedtoges på Den Arabiske Ligas topmøde i Tunis den 23.-24. maj 2004, bl.a. indeholder et tilsagn fra medlemsstaterne om gennemførelse af reformer og modernisering gennem en konsolidering af demokratiet og

den politiske medbestemmelse,

- K. der henviser til, at det er i såvel de arabiske landes som de europæiske partners interesse, at der gennemføres et antal politiske, økonomiske og sociale reformer for at stimulere samarbejdet, stabiliteten, demokratiseringen, højnelsen af levestandarden og udligningen af de sociale forskelle i hele området,
- L. der henviser til, at det kun er fremskridt med hensyn til den politiske og økonomiske frigørelse, overholdelsen af menneskerettighederne og på det sociale og uddannelsesmæssige område, som vil kunne bidrage til en større stabilitet i disse lande, og at stagnation ikke er nogen garanti for reel stabilitet,
- M. der henviser til, at bidraget hertil fra FN og særlig henstillingerne fra gruppen på højt plan om en alliance mellem civilisationerne og UNDP i de senere år, der går så tæt som muligt på de forskellige dele af de arabiske samfund, blot venter på at blive omsat til konkret og praktisk politik,
- N. der henviser til, at Europas relationer med myndighederne i de pågældende lande alt for længe udelukkende har været fokuseret på stabilitet og strategisk partnerskab uden hensyntagen til disse myndigheders overholdelse af de universelle menneskerettigheder, og at de derfor har undergravet den indsats, som civilsamfundets aktører har gjort for at reformere samfundene indefra,
- O. der henviser til, at det er vigtigt at fastlægge rammer, inden for hvilke dialogen mellem de forskellige parter i de arabiske samfund kan foregå frit og åbent, så der internt kan iværksættes en egentlig reformproces,
- P. der henviser til, at det arabiske charter om menneskerettigheder, som blev vedtaget i 1994, er udtryk for et ønske om at sikre respekt for menneskerettighederne i den arabiske verden; der dog beklager, at nogle af charterets bestemmelser er formuleret på en sådan måde, at de giver mulighed for fri fortolkning;
- Q. der henviser til, at den arabiske nationalisme, som den blev formuleret af grundlæggerne, er et projekt, som i henhold til sine målsætninger er et led i sekulariseringen af samfundet; der henviser til, at den politiske islam på den kurs, den for øjeblikket befinder sig på, tilsyneladende ikke har noget relevant svar på problemerne i forbindelse med de politiske reformer; der er bekymret over, at det dødvande, den politiske reformproces befinder sig i, har styrket den radikale islamisme og dens hadefulde sprogbrug over for jøderne, og at en moderat udvikling af den politiske islamisme både afhænger af stabiliteten af de institutionelle rammer, som parterne opererer i, og de muligheder, som disse har for at få indflydelse på den politiske beslutningsproces,
- I. er overbevist om, at den arabiske identitet absolut hverken er uforenelig med moderniteten eller med gennemførelsen af reelle reformer; mener, at den magtesløshed, som er selve grundlaget for "den arabiske elendighed", kan overvindes gennem et fornyet partnerskab, der tager udgangspunkt i forståelse, gensidig tillid, respekt for traditioner og troværdighed; henviser til, at vestliggørelsen af de arabiske samfund ikke er det mest egnede middel hertil, og at begreberne demokrati, menneskerettigheder og retsstat er universelle værdier, som et meget stort antal muslimske autoriteter har erklæret for

forenelige med islam;

2. glæder sig over den omtalte meddelelse fra Kommissionen om styrkelse af EU's naboskabspolitik; betragter naboskabspolitikken som et afgørende redskab for fremme af reformer i EU's sydlige og østlige nabolande; udtrykker sin skuffelse over det beløb, der er foreslået til faciliteten for regeringsførelse, og mener, at dette beløb bør forhøjes for at sikre facilitetens effektivitet;
3. mener, at der i betragtning af de begrænsninger, som EU's tosidede og isolerede strategier over for partnerlandene har haft i de seneste årtier, som led i en mere rationel udformning af EU's indsats udadtil bør pustes nyt liv i EU's og medlemsstaternes partnerskab med den arabiske verden som sådan, hvor der fokuseres på specifikke samarbejdsområder, ligesom indsatsen bør gennemføres i samråd med de eksisterende politiske strukturer som f.eks. Den Arabiske Liga, Golfstaternes Samarbejdsråd eller Den Arabiske Maghreb-Union, hvis denne aktiveres igen; pointerer, at inddragelse af civilsamfundets organisationer og reformbevægelserne bør indgå i disse bestræbelser på regionalt niveau sammen med et specifikt samarbejde, navnlig med de politiske organisationer, som med ikke voldelige midler arbejder for et liberalt demokrati;
4. fremhæver, at reformprocessens svaghed i den arabiske verden også skyldes problemer og uoverensstemmelser mellem nogle af de arabiske lande; mener, at EU bør gøre enhver mulig indsats for at lette de arabiske landes politiske og økonomiske integration; konstaterer, at EU for reelt at kunne øve indflydelse ikke bør give udtryk for nogen overlegenhedsfølelse eller optræde belærende, men snarere bør lade den euro-arabiske dialog være en reel dialog mellem ligestillede parter;
5. mener, at det, selv om det er vigtigt, at de euro-arabiske relationer også omfatter den nødvendige kamp mod terrorismen, er af afgørende betydning for effektiviteten og indholdet af disse relationer, at denne kamp ikke stiller sig i vejen for eller skygger for en række andre emner af fælles interesse, f.eks. den økonomiske og sociale udvikling, beskæftigelsen, bæredygtig udvikling, god forvaltning af de offentlige anliggender, bekæmpelsen af korrupsion ikke at forglemme, udvikling og konsolidering af et stabilt og egentligt civilsamfund, der støtter fremskridt med hensyn til demokrati og tolerance, kampen for ligestilling af mænd og kvinder, bevarelse af verdens kulturarv, den tværkulturelle dialog, god regeringsførelse, gratis og fair medier, politisk deltagelse og fremme af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, tankefrihed, herunder også religionsfrihed, ytringsfrihed og foreningsfrihed, bekæmpelse af tortur og afskaffelse af dødsstraf samt fordømmelse af intolerance og fundamentalisme, med henblik på i sidste ende at kunne etablere et egentligt fælles område med fred og velstand;
6. opfordrer de arabiske lande til at bekæmpe enhver form for straffrihed og at indføre midlertidige retsmekanismer for at sikre en retfærdig behandling af ofre for alvorlige overtrædelser af menneskerettighederne og domfældelse af de ansvarlige for disse forbrydelser; opfordrer endvidere de arabiske lande til at ratificere Rom-statutten for Den Internationale Straffedomstol og at undertegne den internationale konvention om tvungen eller ufrivillig forsvinden;
7. glæder sig over mulighederne for en dialog mellem EU og den arabiske verden og over de mange samarbejdsprojekter og -initiativer, der er blevet iværksat som led i Barcelona-

processen, det strategiske partnerskab med Middelhavsområdet og Mellemøsten og samarbejdet med Golfstaternes Samarbejdsråd;

8. understreger den rolle, som Den Parlamentariske Forsamling for Euro-Middelhavssamarbejdet spiller som det demokratiske organ, hvor parlamentsmedlemmer fra landene i Middelhavsområdet mødes i forbindelse med Barcelona-processens tre søjler; opfordrer til, at der især foretages en udvidelse af samarbejdet mellem Den Parlamentariske Forsamling for Euro-Middelhavssamarbejdet, Kommissionen og Rådet; bekræfter, at Forsamlingen i sin egenskab af parlamentarisk organ som led i Barcelona-processen er rede til at yde et bidrag til en løsning af konflikten mellem Israel og palæstinenserne;
9. anser det for nødvendigt i højere grad at udvikle den tredje søjle i Barcelona-processen, dvs. menneskeligt og socialt samarbejde, for at fjerne de klicheer og misforståelser, som stiller sig i vejen for en åbenhjertig og omfattende tilnærmelse mellem folkene i hele Middelhavsområdet; opfordrer aktørerne i Euro-Middelhavssamarbejdet og navnlig regeringerne til at støtte arbejdet i Anna Lindh-Euro-Middelhavs-fonden for Dialogen mellem Kulturer ved at afsætte betydelige midler, for at de tilhørende netværk, som omfatter over 1 200 organer og sammenslutninger, der arbejder for dialog, kan konsolideres;
10. opfordrer EU og dets medlemsstater og hele det internationale samfund til at etablere afbalancerede forbindelser med landene i området; pointerer, at ensidig støtte til eller fordømmelse af bestemte stater i højere grad end andre kan føre til en polarisering og kan gøre den allerede vanskelige situation i den arabiske verden yderligere kompliceret;
11. mener, at indsatsen for at indlede nye forhandlinger med den arabiske verden ikke bør omfatte personer, organisationer og stater, som tolererer terroraktiviteter og nægter Staten Israels ret til at eksistere;
12. bemærker, at Europa ofte opfattes som partisk i den israelsk-arabiske konflikt, og at enhver udbygning af de euro-arabiske forbindelser bidrager til at tilvejebringe den energi og det talent, der kan sætte Europa i stand til at forene dets historiske ansvar over for Staten Israel og det jødiske folk med ansvaret for at spille en mere effektiv rolle ved i højere grad at sikre overholdelse af folkeretten og den humanitære ret for at sikre en varig og omfattende løsning på konflikten, navnlig oprettelse af en palæstinensisk stat, som kan eksistere i fred og sikkerhed side om side med Staten Israel;
13. erkender, at en af svaghederne ved den euro-arabiske dialog hænger sammen med den manglende legitimitet, der ofte karakteriserer de arabiske politiske samtalepartnere i deres respektive lande, bl.a. på grund af de beskedne demokratiske, økonomiske og sociale resultater;
14. kræver derfor, at Europa også yder en synlig politisk støtte til aktørerne i civilsamfundet, i sammenslutninger og i den religiøse sfære, navnlig de politiske organisationer, som med ikke voldelige midler arbejder for demokrati med undtagelse af de sekteriske kræfter, men eventuelt med inddragelse af lægfolk og de moderate muslimer, som fra europæisk side er blevet opmuntret til at deltage i demokratiet, så der både tages hensyn til kulturelt betingede opfattelser og udvises politisk pragmatisme; mener, at der med denne støtte

udelukkende kan opnå positive resultater, hvis der er en generel forståelse af de politiske og sociale strukturer og processer og evne til at handle i overensstemmelse med de lokale politiske forhold; finder, at relanceringen af den tværkulturelle dialog forudsætter enighed om en universel humanistisk fællesnævner, som sætter sig ud over dogmer og kommunitaristiske opfattelser, i overensstemmelse med forslagene om dialogen mellem civilisationerne og alle FN's initiativer på dette område;

15. går derfor konsekvent ind for, at EU fører en omfattende kulturel dialog med de arabiske samtalepartnere og herunder fremhæver de værdier, som ligger til grund for Unionen (retsstaten, menneskerettigheder, demokrati m.m.) under hensyntagen til forskellene mellem de kulturelle og politiske synspunkter;
16. konstaterer de beskudne fremskridt med hensyn til en liberalisering af samhandelen mellem de arabiske lande og styrkelsen af den private sektor; opfordrer Kommissionen og Rådet til at intensivere indsatsen for at tilskynde til en bæredygtig og ligelig udvikling i de arabiske lande med henblik på at mindske ulighederne igennem støtte til struktur- og socialpolitik, som begrænser de skadelige sociale virkninger af de økonomiske reformer; støtter den økonomiske integration af de arabiske lande, især når det gælder væsentlige markeder som energi og telekommunikation, for at tilvejebringe en dynamisk udvikling, der også kan gavne andre sektorer, parallelt med at der føres en politik på andre områder, som kan stimulere reformer under præcise og afgrænsede tekniske og politiske betingelser; fremhæver de bestræbelser, der er gjort for at etablere et frihandelsområde mellem EU og Middelhavslandene, og Agadir-aftalen, som fremmer samhandel på tværs af regionerne; ser utålmodigt frem til indgåelsen af en frihandelsaftale mellem EU og Golfstaternes Samarbejdsråd;
17. konstaterer, at der i forbindelse med de politiske reformer og de demokratiske fremskridt er betydelige forskelle på forholdene i den arabiske verden, og at der derfor ikke kan opstilles ensartede modeller;
18. håber, at der i de arabiske lande, hvor det ikke allerede er sket, vil blive gjort en større indsats for at fremme religionsfriheden og personers og samfunds ret til frit at udøve deres religion og deres tro; mener, at vidnesbyrdene fra de millioner af muslimer, der lever i Europa, bør hjælpe de arabiske lande til at indføre den gensidighed, der er et uomgængeligt princip i forbindelse med internationale forbindelser;
19. understreger, at støtte til udviklingen af civilsamfundet og overholdelse af de grundlæggende rettigheder, navnlig dem, der er forbundet med ytrings- og religionsfriheden, ikke bør sammenblandes med valget af styreform eller fremgangsmåden for valg af ledere; understreger, at udviklingen i området bør ske under hensyntagen til ønskerne i befolkningen og til de kulturelle, historiske og politiske forskelle; understreger, at disse ønsker kan være forskellige fra dem, der er accepterede i Europa, og at ethvert forsøg på med magt at bringe dem på linje med disse derfor kan vise sig at virke mod hensigten; fremhæver endelig, at ændringerne kun kan være legitime, hvis de vedtages og støttes af det pågældende folk;
20. håber især på en større bevidsthed om kvindens rolle og frigørelse i civilsamfundet og det politiske liv;

21. anmoder Den Arabiske Liga om at ændre og præcisere nogle af bestemmelserne i det arabiske charter om menneskerettigheder og at etablere mekanismer for at kunne overvåge, at charterets bestemmelser overholdes af signatarstaterne;
22. pointerer, at en styrkelse af demokrati og retsstatsforhold samt respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder er en af målsætningerne for EU's udenrigspolitik, og at det derfor er rimeligt og relevant at føre en ambitiøs menneskerettighedspolitik, der tager udgangspunkt i overholdelsen af menneskerettigheds- og demokratiklausulen i aftalerne, og en struktureret og omfattende politisk dialog på dette område; minder samtidig om, at de arabiske lande har ratificeret den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder og dermed har forpligtet sig til at sikre overholdelsen af disse rettigheder i deres respektive lande;
23. opfordrer Kommissionen til i højere grad at fremme respekten for retsstatsprincippet i den arabiske verden, støtte bevægelsen for reform af retsvæsenet, som bør gennemføres med behørig hensyntagen til de frihedsrettigheder, der er afledt af de overordnede menneskerettigheder, politiske reformer med henblik på legalisering af opposition med anvendelse af de eksisterende institutioner og uden pludselig at rejse tvivl om disse institutioner, i tråd med handlingsplanerne som led i den europæiske naboskabspolitik og de beslutninger, der er truffet som led i Barcelona-processen; opfordrer Kommissionen til fuldt ud at gøre brug af de muligheder, det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR) rummer, for at understøtte civilsamfundet og de politiske reformbevægelser i området;
24. opfordrer i dette øjemed Kommissionen til at yde passende støtte til alle aktørerne i reformbevægelsen i den arabiske verden med inddragelse af såvel de statslige aktører som aktørerne i civilsamfundet og støtte oprettelsen af fælles arabiske institutioner, især på parlamentsniveau; opfordrer desuden til, at der etableres en formel og regelmæssig ordning for samråd og opfølgning sammen med Den Arabiske Liga på højeste niveau og i overensstemmelse med nærhedsprincippet inden for alle områder af fælles interesse; anmoder om, at der afholdes regelmæssige topmøder mellem EU og Den Arabiske Liga med henblik på formulering af fælles dagsordener og samarbejdsområder;
25. henviser til betydningen af de nye medier og støtter deres rolle for formidlingen af de demokratiske værdier i den arabiske verden og for tilvejebringelsen af et offentligt panarabisk rum, præget af debat og ideernes brydning; understreger i denne sammenhæng, at det er nødvendigt at udsende Euronews-programmer på arabisk og farsi;
26. opfordrer Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til at tilskynde til udveksling af studerende, lærere, akademikere og forskere mellem EU og de arabiske lande og at lette denne udveksling gennem en ændret og mere fleksibel ordning for udstedelse af visa;
27. henstiller til Kommissionen, at den med alle midler støtter videnskabelig forskning og universitetsforskning i den arabiske verden og fremmer formuleringen af en ambitiøs politik for bogudgivelser med henblik på at udvikle forlagsvirksomhed, offentliggørelse og oversættelse af videnskabelige og litterære værker på et prisniveau, som er tilgængeligt for hele befolkningen;
28. anmoder Kommissionen om at støtte initiativer, hvis sigte er at bekæmpe korrupsion i den

arabiske verden, især ved indførelse af klare bestemmelser om udnævnelse af offentligt ansatte;

29. mener - som det var tilfældet i forbindelse med den tredje Paris-konference om Libanon for nylig - at finansiel støtte fra EU kan være det mest effektive instrument til at synliggøre EU's og dens medlemsstater tilstedeværelse gennem en strategisk og betinget støtte til reformerne i den arabiske verden under overholdelse af de eksisterende aftaler og respekt for de politiske forhold i de enkelte stater og regioner;
30. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen, Den Arabiske Liga og Golfstaternes Samarbejdsråd samt til de arabiske landes regeringer og parlamenter.

BEGRUNDELSE

Den arabiske verden foran reformer. EU's rolle er at tilskynde, inddrage, ledsage

Kort tid inden han på tragisk vis blev myrdet i juni 2005 udgav den libanesiske intellektuelle og journalist Samir Kassir en lille interessant, skarpsindig og åbenhjertig bog med titlen "Being Arab" (fr. "Considérations sur le malheur arabe"). Den elendighed, der beskrives heri, findes i hvert eneste land i denne meget store gruppe af stater, den påvirker deres interne organisation og deres forbindelser med den øvrige verden, bl.a. med EU, som er den arabiske verdens vigtigste og nærmeste partner og nabo.

Der skal først gøres status med en analyse af den aktuelle situation i den arabiske verden i forhold til det internationale samfund og EU. Desuden rejser spørgsmålet sig, om der virkelig eksisterer et arabisk fællesskab, og hvordan dette samfunds omfang og måden det fungerer på, bedst kan defineres. Først derefter kan der opstilles en mulig strategi for europæisk støtte til den arabiske verden og samfundene her.

1. Den arabiske verden og det internationale samfund og EU

En vis tvetydighed karakteriserer den måde, araberne omtaler sig selv og deres samfund. Der refereres hyppigt til arabisk enhed, men hidtil har de arabiske stater hver især alene varetaget deres diplomati og udenrigspolitik. For nogle er arabisk enhed således i første række et kulturelt projekt.

Der er dog tale om en ikke ubetydelig international indflydelse og tilstedeværelse i den arabiske verden. Det er åbenlyst, at der nu findes en arabisk opinion, som i høj grad påvirkes af de fælles medier. Det er med udgangspunkt i dette forhold, at spørgsmålet om EU's forståelse af den arabiske verden skal rejses.

1.1. Den arabiske verden i international sammenhæng

Dette giver sig især udtryk på to måder: gennem Den Arabiske Liga og dens aktiviteter og ved afholdelsen af møder, som kun de arabiske lande deltager i.

Den Arabiske Liga blev grundlagt i 1945 af seks stater, som Yemen tilsluttede sig tre måneder efter. I dag tæller organisationen 22 medlemmer, herunder Den Palæstinensiske Myndighed. Det er den ældste regionale organisation, der er blevet til efter FN's oprettelse. En gang om året afholder den møder med deltagelse af de arabiske statschefer, mens Ligaens ministerråd mødes to gange om året. Afgørelserne træffes med enstemmighed. Ud over statschefernes råd er også forsvarsrådet og det økonomiske råd nu blevet vigtige. Generalsekretæren, som er valgt for fem år, og hvis mandat kan forlænges, varetager ledelsen af arbejdet i Ligaen og dens stående udvalg, ligesom han er ansvarlig for diplomatiet.

Den Arabiske Liga er anerkendt internationalt. Den Europæiske Union og dens medlemsstater modtager besøg af generalsekretæren og aflægger besøg hos denne. I denne forbindelse skal Amr Moussas besøg i EU-institutionerne i Bruxelles i februar 2006 nævnes, bl.a. i Europa-Parlamentet. Selv om Ligaen undertiden opfattes som et levn fra den kolde krig, kan det ikke desto mindre konstateres, at dens nuværende ledere har været i stand til at ændre dens image,

idet det har opnået større troværdighed og endog større legitimitet i forbindelse med de store spørgsmål, som den arabiske verden beskæftiger sig med og er optaget af, i første række konflikterne og den manglende stabilitet i Mellemøsten.

De vigtigste begivenheder i den arabiske verdens fællesskab er i øvrigt konferencerne med deltagelse af statscheferne. Det er Ligaen, som tilrettelægger dem, men den tager ikke initiativet til dem. På disse konferencer kommer de meget betydelige brudlinjer, som går gennem den arabiske verden, ofte til udtryk.

Blandt de vigtigste af disse konferencer kan nævnes den i 1964, hvor Den Palæstinensiske Befrielsesorganisation blev oprettet, i 1976, da PLO blev fuldgældigt medlem af Ligaen, og i 1978, hvor det blev besluttet at udelukke Egypten på grund af Camp David-aftalerne og at flytte hovedsædet bort fra Kairo. I 1982 afholdtes det første topmøde i Fez (Marokko), hvor emnet var den israelsk-palæstinensiske konflikt ud fra en politisk synsvinkel og med udsigt til på at tidspunkt at indlede forhandlinger. I 1990 blev Egypten atter medlem, og hovedsædet vendte tilbage til Kairo.

I januar 2004 fandt det første topmøde, hvor emnet var demokrati og menneskerettigheder sted i Sanaa. I marts 2004 blev følgende dokument offentliggjort på generalsekretariatets initiativ: "Issues of Reform in the Arab World: Vision and Implementation". Det skal pointeres, at pagten om et kollektivt forsvar, som er en del af bestemmelserne vedrørende Ligaen, aldrig er taget i anvendelse, ikke engang under Suez-krisen eller under nogen af krigerne mellem Israel og araberne.

Ikke alene bør eksistensen af et arabisk menneskerettighedscharter, vedtaget i 1994, til gengæld ikke negligeres, men at charteret fik fornyet aktualitet i 2003, var en væsentlig begivenhed og samtidig en reel støtte til de demokratiske kræfter i de enkelte lande.

Når de arabiske lande endelig prøver på at stå sammen ved stemmeafgivningen i FN, er de tit temmelig langt fra enighed.

1.2. EU og den arabiske verden

Lederne i EU i henviser i deres udtalelser ofte til "den arabiske verden". Til gengæld er det ikke overraskende, at udtryk som "den arabiske nation" eller "arabisk enhed" aldrig benyttes.

EU har faktisk kun rent protokollære og temmelig distancerede forbindelser med Den Arabiske Liga og dens generalsekretær, uden at de dog har udmøntet sig i nogen form for konkrete resultater.

Resultatet er, at EU's politik i praksis har form af direkte kontakter med hver enkelt af de arabiske stater. For EU er den arabiske verden fuldstændig opsplittet. Vi har kendskab til Maghreb, men Den Arabiske Maghreb-Unions hensygnen har medført, at det er de bilaterale forbindelser med dette område, som er helt dominerende. Det samme gør sig gældende for EU's forhold til Irak, Syrien, Libanon og Den Arabiske Halvø.

Der kan dog fra EU' side konstateres en vedvarende og voksende vilje - det er i det mindste det, hvad der fremgår af de seneste års strategidokumenter - til at stimulere den regionale og subregionale integrationsproces i den arabiske verden. Det er tilfældet med Barcelona-

processen eller Meda-programmet og nu også det nye finansielle instrument for naboskabspolitikken, hvor EU med - ganske vist foreløbig begrænset held - bestræber sig på at støtte horisontale og grænseoverskridende syd-syd-projekter. Det samme gør sig gældende for uddybningen af især EU's økonomiske forbindelser med Golfstaternes Samarbejdsråd.

Det største problem er dog fortsat den kulturbetingede og ofte etnocentriske tilgang, hvormed EU prøver på at tilskynde til forandringer. De tilgrundliggende målsætninger for denne holdning er uhyre prisværdige og generelt uafviselige: udvikling af demokrati og god regeringsførelse, fremme og overholdelse af menneskerettighederne og de grundlæggende friheder, national og regional politisk stabilitet med et frugtbart samarbejde som mål, en styret økonomisk udvikling og fælles velstand. Man bør dog tage sig i agt for at undlade at gøre de tekniske og politiske betingelser - der i sig selv er legitime - for politikken for tilskyndelse til reformer til enøjede forbehold, som vedrører magtens mekanismer, og som ignorerer kulturer og legitimitetsformer, der adskiller sig fra vores, og som dermed på lang sigt vil virke mod deres hensigt.

2. Findes der et egentligt arabisk fællesskab?

2.1. Historie, reformbestræbelser og grundfæstet national autonomi

Ifølge Samir Kassir kan arabernes historie opfattes som en ophobning af kulturelle forskelligheder. Resultatet er, at denne arv ofte indeholder henvisninger til og legitimation for idékomplekser af den mest modsætningsfyldte art. Det er velkendt, i hvilket omfang den arabiske verden er karakteriseret af en splittelse, der til stadighed kommer til udtryk, uanset tendenser og bestræbelser, der kan være utopiske eller realistiske, i retning af total eller delvis enhed, også i den nyeste historie: den syrisk-egyptiske sammenslutning, Den Arabiske Maghreb Union, rådet for økonomisk arabisk enhed i 1957, Baath-partiets ambitioner, Libyens drømme. I lang tid havde nationalismen vind i sejlene som det eneste og sande indhold i enhver reformbestræbelse, til skade for de indbyrdes arabiske bestræbelser eller panarabismen, der nærmest blev opfattet som en hæmsko.

Det lader trods alt til, at selv om panarabismen optræder i mange forskellige konkrete former, er den et fællestræk hos de arabiske folk og befolkningsgrupper i hele det geografiske område, som strækker sig fra Maghreb til Irak, i form af en fælles identitet og særlige parametre. Denne panarabisme, der i almindelighed i første række er blevet opfattet som en kulturel faktor, påberåbes stadig hyppigere - som et politisk instrument - af de spirende civilsamfund. Et eksempel på dette er oprettelsen af tidssvarende medier, som bidrager aktivt til, at der opstår en offentlig panarabisk sfære, eller de fremragende årlige UNDP-rapporter om den arabiske udvikling, der er resultatet af en kritisk og konstruktiv videnskabelig selvbetragtning af de arabiske samfund.

2.2. Udveksling, interaktion og globalisering

Udsigterne til økonomisk integration i den arabiske verden, som længe var begrænsede eller ikke eksisterende, er nu ved at komme i gang, og udviklingen er foreløbig lovende. Det skal fremhæves, at selv om omfanget fortsat er meget lavt, er handelen mellem de arabiske lande blevet fordoblet i løbet af de sidste tyve år. Også eksporten er steget - selv om indtægterne fra olieeksporten giver et skævt billede - om end det industrielle grundlag ikke er ret alsidigt. Der kan observeres en overgang fra en yderst vertikal samhandel (helt overvejende med Europa)

til en begyndende regionalisering. Således går 58 % af Golfstaternes eksport til andre lande i Golfen, og det samme gør sig gældende for 57,2 % af samhandelen mellem Maghreb-landene.

På det kulturelle plan er der tale om notoriske fremskridt. Globaliseringen og den multipolære verden er ikke gået uden om den arabiske verden. Nu lyder der også i de arabiske samfund stemmer, som kræver frigørelse og en større politisk rolle. Uden at den kulturelle mangfoldighed skal afvises, står det nu fast, at de humanistisk prægede universelle værdier i stadig højere grad er generelt anerkendte, også af de utallige muslimske autoriteter, der har erklæret dem for at være i overensstemmelse med islam.

3. En europæisk strategi for støtte til arabisk udvikling

Der kan opstilles nogle retningslinjer, som der gøres nærmere rede for i forslaget til det medfølgende forslag til beslutning.

- 3.1.** Trods tilbageslagene har den arabiske verden i det tyvende århundrede opnået flere resultater, som har gjort, at den kan deltage i verdensudviklingen. Den arabiske genfødsel er ikke nødvendigvis ensbetydende med vestliggørelse, men nok med accepten af de demokratiske værdier som en del af menneskehedens kulturarv. Det er her, at den kulturelle dialog kan være nyttig og frugtbar.
- 3.2.** Sigtet med reformerne er utvivlsomt, at araberne selv skal tage deres skæbne i deres hånd, men denne proces er netop i sig selv en forudsætning for reformerne. Der er på ingen måde tale om at skabe usikkerhed om grundlæggende forhold, men simpelthen at iværksætte en selvstændig og hjemmegroet udvikling inden for forskellige samfundsområder (retsvæsen, forvaltning, grunduddannelse, videregående uddannelser og forskning) med udgangspunkt i de eksisterende institutioner og som led i samarbejdsprogrammer, f.eks. EU's naboskabsprogram med tilhørende handlingsplaner.
- 3.3.** Der er fra begge parters side et påtrængende behov for en indsats for at gøre en ende på den tvetydighed, som tilskynder til en kulturbetinget konfrontationspolitik, for at der kan tilvejebringes normale forbindelser mellem normale stater og civilsamfund. Selv om det på den ene side ikke er acceptabelt, at der gøres indrømmelser vedrørende *internationale normer* i deres forskellige former, f.eks. FN-pagten og WTO-reglerne, ville det på den anden side være modigt og gavnligt, om Europa skelnede mellem kulturelle værdier og politisk pragmatisme. Uden at Europa på nogen måde skal fornægte sine forpligtelser og sit historiske ansvar over for Israel, er det indlysende, at de euro-arabiske forbindelser kan blive så meget mere frugtbare, troværdige og legitime, hvis europæerne udvider kredsen af arabiske samtalepartnere og bl.a. er opmærksom på og ydede en mere synlig politisk støtte til de civile og religiøse aktører, inklusive ikke-radikale islamister, som EU har opfordret til at deltage i det demokratiske spil, og til sammenslutninger. Et bidrag til dialogen kunne også være en klarere skelnen mellem hhv. respekten for menneskerettighederne og ytringsfriheden, som er universelle og ufravigelige principper, og ændringer af mekanismerne for overdragelse af magten, der i langt højere grad har tilknytning til den lokale historie og tradition.

PROCEDURE

Titel	Reformerne i den arabiske verden: Hvilken strategi skal EU følge?	
Procedurenummer	2006/2172(INI)	
Korresponderende udvalg Dato for meddelelse på plenarmødet	AFET 6.7.2006	
Rådgivende udvalg Dato for meddelelse på plenarmødet		
Ingen udtalelse Dato for afgørelse		
Udvidet samarbejde Dato for meddelelse på plenarmødet		
Ordfører(e) Dato for valg	Michel Rocard 3.5.2006	
Oprindelig(e) ordfører(e)		
Behandling i udvalg	30.01.07	22.03.07
Dato for vedtagelse	27.3.07	
Resultat af den endelige afstemning	+:	60
	-:	5
	0:	6
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Roberta Alma Anastase, Robert Atkins, Christopher Beazley, Panagiotis Beglitis, Bastiaan Belder, Vito Bonsignore, Elmar Brok, Marco Cappato, Simon Coveney, Véronique De Keyser, Giorgos Dimitrakopoulos, Hélène Flautre, Hanna Foltyn-Kubicka, Michael Gahler, Jas Gawronski, Bronisław Geremek, Maciej Marian Giertych, Ana Maria Gomes, Alfred Gomolka, Richard Howitt, Jana Hybášková, Anna Ibrisagic, Jelko Kacin, Ioannis Kasoulides, Helmut Kuhne, Vytautas Landsbergis, Willy Meyer Pleite, Eugen Mihăescu, Francisco José Millán Mon, Philippe Morillon, Pasqualina Napoletano, Baroness Nicholson of Winterbourne, Vural Öger, Ioan Mircea Paşcu, Tobias Pflüger, João de Deus Pinheiro, Bernd Posselt, Michel Rocard, Raül Romeva i Rueda, Libor Rouček, Katrin Saks, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Hannes Swoboda, István Szent-Iványi, Antonio Tajani, Charles Tannock, Inese Vaidere, Geoffrey Van Orden, Ari Vatanen, Kristian Vigenin, Josef Zieleniec	
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Laima Liucija Andrikienė, Giulietto Chiesa, Konstantin Dimitrov, Alexandra Dobolyi, Árpád Duka-Zólyomi, Kinga Gál, David Hammerstein Mintz, Milan Horáček, Anneli Jäätteenmäki, Gisela Kallenbach, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Jaromír Kohlíček, Miloš Koterec, Marios Matsakis, Antonia Parvanova, Rihards Pīks, Aloyzas Sakalas	
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere, jf. art. 178, stk. 2		
Dato for indgivelse	3.4.2007	
Bemærkninger (foreligger kun på ét sprog)	...	